

Letno poročilo 2024

Forum za enakopraven razvoj, društvo

Predstavitev društva

OSEBNA IZKAZNICA

Ime: **Forum za enakopraven razvoj, društvo**

Skrajšano ime: **Društvo FER**

Naslov: **Malo Mlačevo 6, 1290 Grosuplje**

Telefon: **+ 386 (0)41 210 235**

E-naslov: info@forumfer.org

Spletna stran: www.forumfer.org

Matična številka: **4037545000**

Davčna številka: **15577899**

Transakcijski račun: **SI56 0208 2025 9691 531**

Datum vpisa v register društev: **16. november 2011**

Ekipa FER v letu 2024:

Darja Sekula Krstič, predsednica in vodja projektov

Ana Kalin, vodja projektov in raziskovalka

Iva van Hoek, projektna sodelavka

V društvu so s številnimi prostovoljskimi urami prispevale_i tudi prostovoljke in prostovoljci. Za kakovostno izvajanje aktivnosti in doseganje zastavljenih ciljev FER pomagajo tudi občasni zunanji sodelavci in številne partnerske organizacije, s katerimi sodelujemo v projektih.

FER je član naslednjih mrež:

- Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij – CNVOS
- Stičišče NVO osrednjeslovenske regije
- Slovenska mreža prostovoljskih organizacij
- Ženski lobi Slovenije
- Platforma NVO za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč - Sloga
- Mreža organizacij, ki delujejo na področju revščine in socialne izključenosti – EAPN Slovenija

POSLANSTVO in VREDNOTE

POSLANSTVO

Graditi vključujoče družbe, ki temeljijo na kritičnem razmišljanju, spoštovanju raznolikosti, človekovih pravic in enakosti ter okoljski vzdržnosti.

VREDNOTE

- Enakopravnost
- Pravičnost
- Trajnost
- Nesebičnost/solidarnost
- Pravica do razvoja
- Enakost spolov
- Enake možnosti za vse

- Presečnost
- Soodvisnost
- Skladnost

Vsebinske prioritete

Enakost spolov

Okolje

Mladi

Geografske prioritete

Podsaharska Afrika

Zahodni Balkan

Slovenija, EU

DEJAVNOSTI

Ozaveščanje in usposabljanje

Spletne strani in družabna omrežja

Domača spletna stran društva, kjer je predstavljeno društvo in vse njegove dejavnosti oz. projekti – www.forumfer.org – deluje že vrsto let in se redno posodablja. Spletna stran je bila sproti ažurirana in nadgrajena z vsebinami tekočih projektov oz. vsebinami vezanimi na prioriteta področja. Prispevki, ki so bili objavljeni na spletni strani, so bili deljeni tudi prek interakcije na drugih spletnih mestih, predvsem pa na Facebook (facebook.com/forumfer) in Instagram (instagram.com/forumfer) straneh društva. Facebook in Instagram sta glavna kanala obveščanja, ki ju uporabljamo. Poleg njiju smo konec leta 2024 ponovno oživili še profil FER-a na LinkedInu. Pridobivali smo nove uporabnike_ce, bralce_ke, spremljali njihove potrebe in navade ter širili glas o naših projektih ter ključna sporočila, ki jih vsebujejo naše aktivnosti.

Vzdrževali in posodabljali smo tudi spletno stran, ki je namenjena področju enakosti spolov – www.enakost-spolov.si, kjer so predstavljene bistvene vsebine na tem področju, predvsem tiste, ki se povezujejo z akcijskimi načrti za enakost spolov.

Novice

Informiranje in ozaveščanje je potekalo tudi prek e-novic, prek spletnega mailinga, predvsem v povezavi s tekočimi projekti. Pri novicah ni šlo zgolj za informiranje, ampak smo bralcem nudili širši pogled ter jih spodbujali k razmišljanju in spreminjanju obstoječih vzorcev delovanja. Seznam naročnikov na dnevne e-novice vključuje širok spekter ljudi, ki prihajajo iz vrst nevladnih organizacij (razvojnih, okoljskih, s področja sociale, enakosti spolov itd.), izvajalskih ustanov, MZZ, MNZ, evropskih poslancev, novinarjev in akademikov.

Svetovanje in usposabljanje

V letu 2024 smo izvedli več različnih usposabljanj za ženske, mlade, občine in partnerske organizacije v Sloveniji, Albaniji in Ugandi ter EU na temo enakosti spolov, vključevanja vidika spola v vse aktivnosti, pridobivanja sredstev in finančnega upravljanja. Usposabljanja so bila del projektov, ki so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju.

Opravili smo številne svetovalne oz. mentorske ure: na področju pridobivanja sredstev in projektnega managementa ter na vsebinskih področjih društva.

Zagovorništvo

FER je nadziral cilje in usmeritve na nacionalni in globalni ravni ter v sodelovanju s podobno mislečimi organizacijami oblikoval in posredoval predloge za bolj enakopravno, pravično in trajno delovanje mednarodne skupnosti. Aktivno je sodeloval pri sooblikovanju vsebin, vezanih na mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč v Sloveniji in na mednarodni ravni. Aktivno se je vključeval tudi v procese civilne družbe na področjih enakosti spolov in migracij v Sloveniji.

Sodelovali smo v naslednjih zagovorniških procesih na ravni Slovenije in EU:

- Vključevanje vidika spola v trajnostno upravljanje z naravnimi viri in odpadki
- Vključevanje vidika spola v delovanje občin in javnih zavodov
- Krepitev mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v Sloveniji
- Prenova financiranja NVO na področju enakosti spolov in mednarodnega razvojnega sodelovanja
- Vključevanje presečnosti v politike in aktivnosti na ravni Slovenije in EU
- Izboljšanje pogojev za delovanje NVO v občinah osrednjeslovenske regije

Botrstvo

Pri šolanju podpiramo 10 otrok iz begunskih družin v Ugandi, ki obiskujejo različne razrede osnovnih in srednjih šol. Največ otrok prihaja iz Demokratične republike Kongo, sicer pa so tudi iz J. Sudana, Ruande in Burundija.

PROJEKTI

V letu 2024 smo izvajali naslednje projekte:

- Več hrane in manj nasilja
- Oskrba s hrano in vodo ter krepitev žensk v času podnebnih izzivov
- Mladi gradijo trajnostne okoljske rešitve
- Akcijski načrti za enakost spolov
- Na stičišču neenakosti/diskriminacij
- Stičišče Središče
- MULTISOURCE
- Zmanjšanje energetske in prevozne revščine s poudarkom na starejših in ženskah - ZENPRE

Projekt Več hrane in manj nasilja

S projektom nadgrajujemo dosedanje delo v Ugandi v sodelovanju s partnersko organizacijo Hope of Children and Women Victims of Violence (HOCW). Začel se je aprila 2023 in bo potekal do oktobra 2025. Sofinancira ga Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v višini 410.000 evrov.

Uganda gosti 1,5 mio beguncev in se desetletja sooča s humanitarnimi krizami. Dve državi, od koder v Ugando prihajajo begunci (J. Sudan in DR Kongo), sta na seznamu najbolj ogroženih držav v I. 2023. V Ndejeje, kjer poteka projekt, prevladujejo begunci iz teh držav. Ker niso nastanjeni v taborišču, ne prejemajo humanitarne pomoči, zato mnogi stradajo. Ekstremne vremenske razmere še dodatno zmanjšujejo prehransko varnost ljudi. V humanitarni krizi, manku prehranske varnosti in revščini se poveča pogostost spolnega nasilja in nasilja zaradi spola ter drugo izkoriščanje in zlorabe najbolj ranljivih. Cilj projekta je povečati odpornost na humanitarne krize z zagotovitvijo celovitih rešitev na področju varnosti preskrbe s hrano in preprečevanju spolnega nasilja in nasilja zaradi spola v Ndejeje vsaj 400 ranljivim družinam, predvsem prisilno razseljenim zaradi varnostne negotovosti.

Zagotovljamo pogoje za podnebno pametno kmetijstvo in vzpostavljamo rešitve za prehransko varnost ljudi, ki so s pomočjo projekta dobili možnost pridelave sadja in zelenjave. V letu 2023 je bilo identificiranih 400 družin, ki ob vključitvi v projekt štejejo skupno 5251 članov. Večinoma so vključene begunke iz DR Konga, J. Sudana, Ruande in Burundija, delno pa tudi lokalno prebivalstvo, saj na ta način krepimo skupnost in integracijo beguncev. Na zemljišču, ki smo ga kupili v sklopu projekta, je bila opravljena zasaditev vrtnin ob podpori strokovnjakov. Zgrajeno je bilo skladišče in rastlinjak, kjer dobro uspevajo paprike. Upravičenci_ke so prejeli_e različna živila, vključno z ribami, koruzo, zelenjavo, kasavo, ananasom in fižolom. Izvajali smo usposabljanja osredotočena na krepitev vloge žensk v kmetijstvu, spolno prilagojene prehranske programe in razumevanje spolnih vlog v pripravi hrane. Do konca leta 2024 je bilo dokončanih 5 rastlinjakov. Na zemljišču v Nakawuki so bile uspešno vzgojene zelenjavne sadike, ki so jih nato razdelili skupnosti v Ndejeje, del pa so jih posadili v rastlinjake. S tem se spodbuja samooskrba. Na kupljenemu zemljišču za materinski dom je bil v skladu z načrtom zgrajen in opremljen objekt, ki vključuje vse prostore in varnostne zahteve, ki veljajo v Ugandi, skladno z navodili ministrstva za zatočišča za ženske. Pridobivali smo priporočila vseh ustreznih lokalnih in regionalnih inštitucij, ki so potrebna za končno registracijo zatočišča pri ugandskem ministrstvu. Prvotno načrtovani materinski dom je bil nadgrajen v varno hišo, ki bo od leta 2025 dalje nudila zatočišče ženskam, žrtvam nasilja. Vzpostavljena je bila ekipa za psihosocialno pomoč, ki je delovala vse leto 2024 in obravnavala več 100 primerov duševnih težav in nasilja. Oblikovane so bile dramske in debatne skupine mladih, ki obravnavajo teme enakosti spolov, nasilja ter spolnega in reproduktivnega zdravja. Vzpostavljena je bila ženska nogometna ekipa HOCW, ki ima redne treninge in tekme z drugimi ženskimi ekipami. Sprejemanje žensk nogometašic se je vidno izboljšalo. Tudi interesa je vedno več, saj druga dekleta vidijo nogometašice na treningih in tekmah ter tako prepoznavajo, da je tudi njim dostopen ta šport. Dekleta tudi delujejo kot ambasadorke nogometa in predstavljajo koristi vključenosti tako na športno-rekreativnem področju kot tudi na področju zagotavljanja enakosti

spolov. V projektu so podporo v obliki mentorstva in usposabljanja nudili zunanji strokovnjaki Limnos, Šentprima in Katende Harambe.

Projekt Oskrba s hrano in vodo ter krepitev žensk v času podnebnih izzivov

S projektom nadgrajujemo dosedanje delo v Ugandi v sodelovanju s partnerskimi organizacijami HOCW, REAL in KOWED. Projekt poteka od julija 2024 do oktobra 2026. Glavni sofinancer je Ministrstvo RS za zunanje in evropske zadeve, ki je projekt podprlo s 496.700 evri.

Cilj projekta je povečati odpornost na podnebne spremembe s trajnostno oskrbo s hrano in vodo ter krepitevijo žensk v treh pretežno begunskih skupnostih v Ugandi ter tako ustvariti pogoje za dostojno življenje 5000 oseb. Boljšo prehransko varnost bomo dosegli z urbanim kmetovanjem, gojenjem gob, ribogojništvom, čebelarstvom in izdelovanjem eko briketov. Dostop do pitne vode bo omogočen z izgradnjo novih vodnjakov in vodnimi filtri. Po spolu ločena ekostranišča bodo skupaj s sanitetnimi pripomočki izboljšala menstrualno higieno žensk in deklic. Ženskam bo omogočeno zatočišče pred nasiljem na 2 varnih lokacijah. Zgrajeni mladinski center bo mladim omogočil prostor za vzpostavitev skupnosti, ki se bo borila proti podnebnim spremembam in za enakost v družbi. V vse aktivnosti bo vključen vidik spola. Ženske in moški bodo ozaveščeni o nasilju na podlagi spola in spolnem nasilju, spolnem in reproduktivnem zdravju, povezavah med prehransko in vodno varnostjo ter enakostjo spolov.

V letu 2024 smo zgradili dva vodnjaka – na zemljišču v Nakawuki in na osnovni šoli His Mercy. Identificiranih je bilo 150 oseb, ki bodo vključene v aktivnost urbanega kmetovanja pri HOCW in REAL. Vzpostavljen je bil skupnostni vrt, nekatere osebe pa imajo gredice na svojih domovih. Prejele so znanje, orodja in materiale ter sadike, skratka vse potrebno za začetek

kmetovanja. Kot follow up usposabljanja so mentorice in mentorji spremljali sajenje in pridelovanje s terenskimi obiski pri uporabnicah_kih, podajanjem nasvetov in podporo. KOWED je izvedel usposabljanje za 100 uporabnic_kov na področju gobarjenja, ki so nadalje vključene_i v to dejavnost, tako da so prejele_i materiale za pripravo gredic ter jih spremljajo mentorji. Skupaj pripravljajo tudi izdelke iz gob, ki predstavljajo dodano vrednost. Potekala so izobraževanja o zdravi prehrani ter o pomenu zdrave in uravnotežene prehrane nosečnic in otrok in dogodki za večje razumevanje odgovornosti posameznic_kov za ohranjanje neoporečnih vodnih virov. Skupina mladih pri HOCW je kupila zemljišče za vzpostavitev mladinskega centra in pripravila osnutek načrta za gradnjo in osnutek načrta programa aktivnosti v mladinskem centru, na podlagi analize potreb in interesov mladih v lokalnem okolju. Mladi so bili deležni usposabljanja in mentorstva s strani slovenskih strokovnjakinj, ki sodelujejo v projektu. Potekala je tudi mentorska podpora drugim zaposlenim v partnerskih organizacijah na teme menedžmenta in nasilja znotraj družin.

Projekt Mladi gradijo trajnostne okoljske rešitve

V Albaniji nadaljujemo z našim delom na področju mladih, okolja in enakosti spolov v sodelovanju s partnersko organizacijo Observatory for Children's rights. Projekt se je začel aprila 2023 in bo potekal do oktobra 2025. Sofinancira ga Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v višini 145.000 evrov.

**MLADI GRADIJO
TRAJNOSTNE
OKOLJSKE REŠITVE**

SLOVENIA
AID & PARTNERSHIPS

Albanija se iz leta v leto sooča z večjimi posledicami in ekstremnimi dogodki zaradi podnebnih sprememb, kot so poplave, požari, ki uničujejo velike površine gozdov, daljša sušna obdobja in močni nalivi in nevihte. Ozaveščenost prebivalcev Albanije o okoljski degradaciji in varovanju okolja je zelo nizka, kar so pokazali tudi pretekli projekti FER-a v Albaniji. Področje upravljanja z jezeri je zanemarjeno, prav tako vidik spola pri posledicah podnebnih sprememb

in njihovem naslavljanju. Zato je potrebno večje zavedanje o problematiki, razumevanje vzrokov in posledic ter možnih rešitev v boju proti podnebnim spremembam ter njihovega blaženja. Projekt bo povečal razumevanje vpliva podnebnih sprememb na urbana vodna telesa in spol v Albaniji, opolnomočil mlade za okoljski aktivizem (posebej 10 izbranih mladih aktivistov), ozavestil 1000 mladih, 20 odločevalcev in širšo javnost o vplivu in posledicah podnebnih sprememb ter preko okoljskih akcij tudi ublažil podnebne spremembe.

Izvedene aktivnosti in rezultati prispevajo k večji zmogljivosti za boj proti podnebnim spremembam v Albaniji, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, s posebnim poudarkom na trajnostnem upravljanju z vodami, odpravljanjem neenakosti med spoloma in aktivnim vključevanjem mladih. Pripravljeno je bilo poročilo o vplivu podnebnih sprememb na urbana telesa in spol s priporočili za aktivnosti, ki bi lahko prispevale k izboljšanju stanja glede zmanjševanja vpliva podnebnih sprememb na stanje voda in kvaliteto življenja ljudi, ločeno po spolu, med drugim vzpostavitev sistema nadzora in zbiranja podatkov, ločenih po spolu, usposabljanja za vladne agencije glede enakosti spolov in povezav med podnebnimi spremembami, upravljanjem z vodami in spolom, oblikovanje kontrolnega seznama za participativne procese, ki spodbujajo enakost spolov, povečanje žensk v procesih odločanja, podpora lokalnim in ženskim organizacijam itd. Potekala je kampanja za informiranje in ozaveščanje javnosti, s poudarkom na mladih, ter lajšanje posledic podnebnih sprememb. Prilagojene in prevedene so bile karte FERa o podnebnih spremembah in okoljskih migracijah Odidem-ostanem. Mladi aktivisti so izvedli več srečanj z otroki in mladimi, s ciljem spodbujanja njihove okoljske angažiranosti. Izvedena so bila zagovorniška srečanja z odločevalci. Mladi aktivisti so pričeli z izvajanjem aktivnosti v okolici jezera. Organizirali so čistilno akcijo, ki se je osredotočala na okolico ene od restavracij, ki je tik ob jezeru. Potekal je natečaj o podnebnih spremembah v šolah, tekom katerega so učenci_ke pripravili_e prispevke na temo v obliki slik, risbe, literarnih prispevkov.). Mladi so na zaključnem dogodku natečaja predstavili svoja dela, navdih za njihovo stvaritev in sporočilo. Vsi sodelujoči so prejeli potrdilo o sodelovanju, v vsaki od šol pa je bilo nagrajenih 5 mladih, ki so prejeli nagrado, in sicer komplet za okoljsko znanost. Na spletni strani Observatory je bila z namenom ozaveščanja oblikovana podstran Green Hub Solution. Potekalo je usposabljanje za učitelje o blaženju podnebnih sprememb, konceptu sonaravnih rešitev in enakosti spolov v povezavi s podnebnimi vprašanji. Učitelji so pokazali veliko mero zanimanja za aktivnosti, iskali usmeritve kako predstavljene prakse prevesti v njihovo realnost, izrazili pa so skrb, ker podnebne spremembe po njihovi oceni več ali manj niso vključene v kurikulum. Izvrševal se je nadzor nad kakovostjo vode v jezeru Tirana z namenom priprave ukrepov za izboljšanje kakovosti in akcij, ki se bodo izvajale v letu 2025.

Projekt Akcijski načrti za enakost spolov

Septembra 2023 smo začeli s projektom, ki ga prek »sub-grantinga« CNVOS-a sofinancira EU (EACEA) v višini 58.000 evrov in bo trajal do aprila 2025.

Slovenija se je dolga leta uvrščala med države z razmeroma visoko stopnjo enakosti na večini področjih družbenega življenja, a iz zadnjih rezultatov različnih indeksov enakosti spolov je razvidno, da vrzel med spoloma še vedno vztraja. Na nekaterih področjih so se razlike celo povečale. Neenakosti se kažejo predvsem v obliki trdovratne segregacije trga dela po spolu, obstoju in celo večanju plačne in pokojninske vrzeli med spoloma, naraščajoče razširjenosti nasilja nad ženskami in dekleti oziroma nasilja zaradi spola, v večji revščini zlasti starejših žensk, neenaki porazdelitvi skrbstvenih obveznosti med spoloma, neuravnoteženi zastopnosti spolov na številnih področjih, ter ne nazadnje v prisotnosti stereotipnih prepričanj, ki zavirajo razvoj potencialov. Program Obzorje Evropa je uvedel novo pravilo, ki določa, da morajo imeti javne institucije, ki se želijo prijaviti na razpise programa, sprejet načrt za enakost spolov. To pravilo je spodbudilo pripravo akcijskih načrtov za enakost spolov, kar je odlično in bi lahko pomenilo velik korak naprej na področju enakosti spolov, vendar je opaziti, da so akcijski načrti, ki so bili v zadnjih letih pripravljani, narejeni zgolj zato, da obstajajo, in je iz več primerov obstoječih akcijskih načrtov razbrati, da v instituciji ni pravega razumevanja enakosti. Zato bi s tem projektom želeli izvesti celovit proces za sprejemanje kakovostnih akcijskih načrtov v občinah in drugih institucijah.

Vzpostavili smo spletno stran www.enakost-spolov.si, ki vsebuje vsebine o enakosti spolov in o akcijskih načrtih za enakost spolov, razloge za uveljavljanje enakosti spolov v instituciji ter izboljšave, ki jih prinese. Na spletni strani je objavljeno tudi spletno usposabljanje za razvoj akcijskih načrtov za enakost spolov. Informacije na spletni strani so prosto dostopne.

Razvili smo spletno usposabljanje za pripravo akcijskih načrtov za enakost spolov.

Interaktivno e-usposabljanje vključuje 7 sklopov, in sicer:

- procesnega, ki vodi čez vse korake razvoja akcijskega načrta;
- šest vsebinskih, po posameznih področjih, ki so ključna za spodbujanje enakosti spolov in so vključena v akcijske načrte:
  - spolni stereotipi, vrednote in norme kot vzroki za neenakosti spolov,
  - enake možnosti pri zaposlovanju in kariernem napredovanju,
  - uravnotežena zastopnost spolov na vodilnih in odločevalskih položajih,
  - usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja,
  - vključevanje vidika spola v raziskovanje in poučevanje ter
  - preprečevanje nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nadlegovanjem.

Sklopi vsebujejo interaktivne vsebine, ki spodbujajo k aktivnemu udejstvovanju, razmisleke, interaktivne kartice, grafike, videe, ilustracije, primere ukrepov v akcijskih načrtih in zaključna vprašanja.

Z Občino Škofja Loka, Občino Dravograd, Občino Postojna, Občino Ajdovščina, Zavodom za mladino in šport Trbovlje ter podjetjem Limnos smo sodelovali v procesu priprave akcijskega načrta za enakost spolov. Načrti bodo sprejeti v letu 2025. V procesu smo stremeli k praktičnosti načrtov, ki temeljijo na analizi stanja vsake posamezne institucije ter na podlagi prepoznanih potreb določajo cilje in konkretne, merljive ukrepe za izboljšanje stanja.

Projekt Na stičišču neenakosti/diskriminacij

Od septembra 2023 do oktobra 2024 smo izvajali projekt, ki ga je sofinancirala EU prek programa Erasmus+ v višini 60.000 evrov. Vodilni partner je bil FER, sodelovale pa so še tri organizacije Zavod Global, Nosotras Onlus iz Italije in Asociatia Pro Democratia iz Romunije.

NA
STIČIŠČU
DISKRIMINACIJ

Sodelujoče organizacije smo zaznale skupen problem, velik manko zaznavanja in prepoznavanja stereotipov in norm s področja enakosti spolov, rase in etnične pripadnosti ter s tem povezanih presečnosti med mladimi, ki diskriminacijo le še poglobijo. Nezavedanje temeljnih razlogov za diskriminacijo pomeni tudi neprepoznavanje, obe fazi tvorita prvi in

potreben korak, da lahko pride do ukrepanja širše v družbi in vključevanja ljudi z izkušnjo presečne diskriminacije. Prepoznali smo tako problem večkratne kot problem presečne diskriminacije, ki vključuje spol, raso, barvo kože in etnično pripadnost. Mladinske_i delavke_ci vidike diskriminacije občasno naslavljajo, vendar kot ločene vsebine, ne skupaj in kot povečevalno steklo diskriminacije. V EU ni veliko pozornosti usmerjene mladinskemu delu in presečni diskriminaciji, prav tako ne na nacionalnih nivojih v 3 vključenih državah, kar se je potrdilo z raziskavo, ki smo jo opravili v začetku projekta (aktivnost 1). Neenakosti znotraj EU so se v zadnjih letih povečevale. Sovražni govor in nesprejemanje drugačnosti sta med mladimi tako razširjena, da se pojavlja vsakodnevno in mladinske_i delavke_ci imajo zahtevno delo in potrebujejo dodatne kompetence za naslavljanje presečnosti.

Cilji projekta so bili:

- dvigniti kakovost mladinskega dela z naslavljanjem presečne diskriminacije in razvojem rahločutnega, odprtega in kritičnega odnosa, vezanega na vidike spola, rasizma, etnične pripadnosti in presečnosti teh kategorij,
- okrepiti znanje in kompetence mladinskih delavk_cev na področju kritičnega učenja o navedenih temah,
- podpreti mladinske organizacije pri vnašanju vidika spola, rase in etnične pripadnosti ter presečnosti teh vidikov v svoje dejavnosti,
- povečati vključenost deležnikov v razprave.

Projekt je spodbujal vključevanje/pripadnost in ozaveščal o raznolikosti.

Vse aktivnosti so obravnavale diskriminacijo, z vidikom spola, rase in etnične pripadnosti ter presečnosti:

- izvedba raziskave o presečni diskriminaciji, vključujoč spol, raso in etnično pripadnost;
- razvoj in objava usposabljanja na temo presečne diskriminacije (spletno usposabljanje je na voljo v 4 jezikih: slovenščini, italijanščini, romunščini in angleščini);
- izvedba mešanega usposabljanja (5-dnevno usposabljanje s 27 udeleženkami_ci v Ljubljani in spletno);
- priprava priporočil za odločevalce in zagovorništvo (na nacionalni in EU ravni);
- obveščanje in razširjanje rezultatov za povečanje zavedanja o presečni diskriminaciji.

Ključni rezultati, ki smo jih dosegli, so bili:

- nov model usposabljanja za mladinske delavke_ce na temo presečne diskriminacije – objavljeno, javno dostopno usposabljanje s praktičnimi gradivi objavljeno na spletu:
  - slovenščina: <https://ljubljana.cityoflearning.eu/sl/activities/19005>,
  - angleščina: <https://global.cityoflearning.eu/en/activities/19129>,
  - italijanščina: <https://global.cityoflearning.eu/en/activities/19184>,
  - romunščina: <https://global.cityoflearning.eu/en/activities/19205>,
- 27 usposobljenih mladinskih delavk_cev iz treh držav, udeleženih na mednarodnem usposabljanju,
- mreža sodelujočih organizacij in mladinskih delavk_cev v sodelujočih državah za izmenjavo znanja, izkušenj in dobrih praks na področju mladinskega dela,
- priporočila za odločevalce o obravnavanju in odpravi presečnih oblik diskriminacije.

Projekt je bil s strani financerja ocenjen kot zelo dober in mu je bil podeljen znak Erasmus+ »dobra praksa«.

Projekt Stičišče Središče

FER je partner v projektu, ki ga vodi Zavod Nefiks, traja od oktobra 2023 do konca leta 2027, sofinancira pa ga Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za NVO.

Program Stičišča Središče – regijskega stičišča nevladnih organizacij osrednjeslovenske regije prepoznava in naslavlja tako potrebe, ki jih imajo NVO in jih morajo reševati v svojih organizacijah za lasten razvoj, kot tudi izzive, kjer so potrebne sistemske rešitve, sprememba politik, okrepljen dialog med NVO in lokalnimi oblastmi, večje vključevanje NVO v sprejemanje odločitev, ki so pomembne za njihov razvoj oz. za kakovostno izvajanje njihovih dejavnosti za občanke in občane občin osrednjeslovenske regije. FER sodeluje tako pri podpornih, predvsem svetovalnih in izobraževalnih aktivnostih za NVO, kot tudi pri zagovorniških procesih z občinami. V letu 2024 smo sodelovali v več zagovorniških procesih, kjer smo naslavljali občine in njihove strategije, pravilnike za sofinanciranje in razpise za NVO, vodili posvetovalne procese, podajali priporočila in občine podpirali pri uvajanju priporočil za pozitivne spremembe, ki vključujejo večjo transparentnost občinskih razpisov, uvajanje predplačil in ovrednotenega prostovoljskega dela, zastavljanje strateških ciljev in ukrepov po posameznih področjih ipd. FER je sodeloval v delovni skupini za migracije in delovni skupini za delavnice v šolah.

Pripravljali smo pregled dobrih praks na področju migracij po občinah in pripravljen je bil tudi skupni spletni katalog ponudbe delavnic NVO za šole.

Projekt MULTISOURCE

Projekt MULTISOURCE oziroma »Modular Tools for Integrating natural Treatment Solutions in Urban Water Cycles« je 4-letni evropski projekt, ki se je pričel izvajati junija 2021 in se zaključi maja 2025. Financiran je v okviru programa Obzorje 2020, usmerjen pa je v razvoj in spodbujanje sonaravnih rešitev za upravljanje z vodami v urbanih okoljih. V projekt je vključenih sedem pilotnih projektov, in sicer v Gironi, Oslu, Lyonu, Milanu, Leipzigu, na podeželju Belgije in v ZDA. FER ima v projektu vlogo strokovnjaka za vključevanje enakosti spolov. Naša naloga je vidik spola vključiti v vse faze projekta, kar pomeni, da smo bili vključeni že v njegovo načrtovanje.

V letu 2024 se je nadaljevalo ozaveščanje partnerjev o vključevanju vidika enakosti spolov v njihovo delo, naj si bodi v pilotnih projektih ali pri razvoju orodij za vključevanje sonaravnih rešitve v čiščenje voda v urbanih okoljih. Poleg vidika spolov je bil poudarek posvečen presečnosti in s tem spodbujanjem ne le enakosti med spoli, temveč tudi družbene enakosti.

V letu 2024 je bila zaključena dodatna, nenačrtovana raziskava o vključevanju načela enakosti spolov v urbano kmetovanje v Katalonji, in sicer z ekofeministično nevladno organizacijo ArrandeTerra in Univerzo v Gironi. Namen raziskave je bilo razsvetliti učinek, ki ga ima vključevanje vidika spola v sonaravno rešitev na družbeno pravičnost in ponuditi dokaze, da vključevanje vidika spola pozitivno vpliva na delovanje sonaravnih rešitev in na družbeno pravičnost. Izkazalo se je, da nobeden od 6 urbanih vrtov ne sledi tovrstnemu pristopu, kar je potrdilo pregled literature, opravljen leta 2022, da je povezava med sonaravnimi rešitvami in enakostjo spolov v evropskem prostoru skoraj v celoti zanemarjena. Raziskava pa je vseeno

pokjazala, da je bilo pri urbanih vrtovih, ki so priznavali in pri izvajanju svojih aktivnosti upoštevali realnost, da je moč neenakomerno porazdeljena med različnimi družbenimi skupinami, zaznati večjo družbeno pravičnost in manjše reproduciranje neenakosti med spoli.

V letu 2024 so se nadaljevale raziskave v konzorciju, ki so prispevale k boljšemu razumevanju in pregledu delovanja partnerskih organizacij glede vključevanja vidika spola v pilotne projekte in redno delo njihovih organizacij. Raziskovanje se je razširilo še na druge konzorcije, ki se financirajo s programov Obzorja in delujejo na področju sonaravnih rešitev ali upravljanja z vodami. Podatki, pridobljeni v vseh raziskavah, so bili podlaga za raziskovanje vrzeli med uradnimi politikami in mehanizmi za vključevanje vidika spola v program Obzorja in realnostjo na terenu.

Zmanjšanje energetske in prevozne revščine s poudarkom na starejših in ženskah - ZENPRE

FER je partner v projektu, ki ga vodi Focus, društvo za sonaraven razvoj, v katerem sodelujejo tudi Sopotniki, zavod za medgeneracijsko sodelovanje. Projekt se je pričel izvajati junija 2024, namenjen pa je zmanjševanju energetske in prevozne revščine, ki se osredotoča na starejše in ženske. Sofinancira ga Ekosklad v višini 200.000 evrov.

Strožje okoljske politike, ki so sicer nujne za razogljičenje prometnega in energetskega sektorja ter naslavljanje podnebnih sprememb, imajo lahko negativne družbene učinke na ranljive skupine prebivalcev, kot so starejši, še posebej starejše ženske, samske ženske ali matere samohranilke, ki si zaradi nizkih dohodkov v kombinaciji z drugimi ranljivostmi ne bodo mogli privoščiti "zelenega prehoda" in utegnejo biti izpostavljeni energetski ali prevozni revščini. Starejši in ženske so že pred uvajanjem strožjih okoljskih politik imeli višjo stopnjo tveganja revščine kot ostale skupine prebivalstva. Dodaten izziv pri naslavljanju tega izziva predstavlja široka paleta nepovezanih deležnikov s področja energije, mobilnosti in socialnih dejavnosti.

Projekt se v prvi fazi osredotoča na boljše razumevanje problematike in potreb ranljivih skupin na področjih mobilnosti in energije. S tem namenom je bila sprva v letu 2024 pripravljena metodologija za kvalitativno in kvantitativno raziskavo. V večih regijah Slovenije je bilo izvedenih 13 poglobljenih intervjujev z osebami, ki imajo glede na obstoječe raziskave in literaturo visoko stopnjo tveganja energetske in prevozne revščine. Izvedena je bila tudi kvantitativna raziskava, ki je zajela več kot 2000 oseb širom Slovenije. Na podlagi obeh raziskav bo v letu 2025 pripravljena analiza stanja energetske in prevozne revščine v Sloveniji, ki bo služila kot podlaga za preostale cilje projekta, naj si bodi ozavestiti, izobraziti in opolnomočiti pripadnike_ce teh skupin za zmanjševanje obeh revščin, oblikovati zagovorniške aktivnosti in spodbujati mreženja, s ciljem vplivanja na sistemske ureditve področij, kot tudi ozaveščati splošno javnost glede problematik, z upanjem spremeniti vzorce vedenja na področjih osebne mobilnosti in rabe energije.

Konzorcij je novembra 2024 s prispevkom izsledkov obeh raziskav sodeloval na mednarodnem simpoziju z naslovom »Life course and everyday life of older people living in poverry«. Naloga FER v okviru projekta je vključevati vidik spola v vse njegove aktivnosti, s ciljem odpravljanja neenakosti med spoli v energetske in prometni revščini.

